

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK
minden pénteken
legalább egy íven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
	széri hirdetéskor					
	ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
1/16 lap	14	36	70	120	200	360
1/16 "	7	18	35	60	100	180
1/8 "	350	9	1750	30	50	90
1/8 "	175	450	875	15	25	45
1/16 "	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányaszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni; menynyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Teleki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. 6. fiba számíttatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet kísérlettelkén eszközölt termelési kísérletek az 1873-ik évben.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél létesített kísérleti telek kezelésénél azon nézet volt irányadó, hogy a kísérletek tárgyait nem egyes gazdasági növények sokféle fajtái, mint inkább a már ismert fajták és rendszerint műveltetni szokott gazdasági növények talajművelés, növekvés alatti kultúra, trágyázás szerinti tenyésztésének megfigyelése képezék.

E feladat mellé soroztatott természetszerűleg még az is, hogy egyes kitünőnek jelzett újfajfajok kísérletül tenyésztessenek, valamint a vetőmag nemesítés foganatba vétessék, a rokonfajoknak tenyészsi-tere összehasonlíthatólag bemutattassék, s végre hogy a specialis physikai fekvés és égaljhoz alkalmas, vagy annak ígérkező idegen gazdasági növények honosítása megkísértessek.

E gyakorlati irányu kísérleteken kívül tisztán tudományos célokból vezetendő tenyész-kísérletek is felvették a kezelés tervezetébe, s a mennyiben azokat a berendezettség foka megengedendi, a gyakorlati kísérletekkel együttesen vezetetni fognak.

Az ezekben jelzett célokra berendezett kísérleti térről helyi és fekvési, talaj, terjedelem, beosz-

tás, s előzetes viszonyok tekintetében következőket mondhatni.

A kísérleti tér helye és fekvése. Kísérleti térül a közelség, és felügyelet, s részben a kényszerűség végett közvetlen az intézet főépület megetti terület jelöltetett ki. Fekvése határozott északi irányu, egyáltalán lejtős, sőt néhol meredek, megszagatott, egyenetlen, de folyvást emelkedő, úgy hogy felső pontjai Kolozsvár és közelvidéke legmagasabb pontját képezik, a hol még gazdasági növénytermelés folytattatik.

Égalyi viszonyok tekintetében; ám- bár a tér még közvetlen nem észleltetett, mégis érvényesnek tekinthetők fölötte azon adatok, melyek Kolozsvár meteorologiai viszonyainak számos éveken át folytatott jegyzéseiből nyertettek.

Ezek szerint az 1873-ik év kiemelendő meteorologiai viszonyai a következők voltak:

Évi átlag hőmérsék + 9.52° Celsius szerint; legnagyobb hőmérséki eltérések + 32.12—16.75 C.

Az évi csapadék tett 362.31 mmt, melyből legtöbb esett április (59.64), május (51.21), junius (64.74.) és október (42.93) hónapokra. Az esős napok száma 108 volt, melyekből a legnagyobb rész a föntebbi hónapokra esik, — s így a tavaszi s előnyári időszak nedves volt; a nyári s őszi időszak ellenben száraz.

Az évszakok tartamát illetőleg általában ismeretes, hogy a múlt lanyha tél után hamar kitavaszkodott, s ez csakhamar átment a száraz nyárba s ezzel együtt az ősz is hosszán s tartós szép, de jobbadán száraz időjárással bényult a késő hónapokba.

Ezen adatok a kísérleti térre is elfogadhatók, ámbar bennök némi eltérések föltételezhetők, a menyiben a magos (ca 1172') északi lejtős védetlen fekvés, különösen a hőmérséki fok lezállítására lehet, és van is hatékonysággal.

Talaj tekintetében a téren nagy eltérések szemlélhetők. A lejtő alanti részén igen kötött fekete agyagtalaj létezik, mely felfelé haladva kötélkében mind inkább lazul, homokosabbá válik; a legfelső pontokon pedig gyengén agyagos homoktalajba megy át, apró gyöngy kavicszal keverve. A tér diluvialis képleten nyugszik; az altalaj jelentékenyebb mélységig (8') a feltalajjal egyenmű.

Terjedelem s beosztás tekintetében a helyhez kellett alkalmazkodni. A hegyoldal, mely három nagyobb vizmosással van megszagatva, e miatt, valamint az egyenetlen lejtő miatt is az egyforma beosztást nem engedte meg, s használat alatt álló részei 4 tagra oszlanak. Ezen négy tagban és pedig: a tetőn két tagban, a lejtőn és az aljban egy-egy tagban, összesen 29 tábla szakítottatott ki egyenkénti 400 □ öles egyenlő terjedelemmel, s így a kísérleti tér használat alatti területe összesen 7 és $\frac{1}{4}$ cat. holdat teszen. A tábláknak eloszlása a következő: a hegyalján folyton emelkedve, de megszakítás nélkül létezik 17 tábla (I—XVII.), a lejtőn 4 tábla (XVIII—XXI.), a tetőn egy részben 4 tábla (XXII—XXV), másrészen ismét 4 tábla (XXVI—XXIX.)

(Bővebb felvilágosítást nyújt a térkép áttekintése).

Az egyes tábláknak $\frac{1}{4}$ cat. holdas térnagysága mellett az eredmények utáni következtetés megbízhatósága inkább elérhetőnek tekinthető, semmint ezen területnél kisebb részleteken, melyeken a saját szerű befolyások úgy nyilatkozhatnak, miszerint az eredményt oly módon megváltoztatják, hogy a következtetés alapja nem lehet szilárd.

A kísérleti térnek saját céljaira való használata előtti állapotát illetőleg kiemelhetni, miszerint a terület egyrésze (I—XV) szántóföldi művelet alatt állott ugyan, de a helyi fekvés nehézségei miatt úgy művelete, valamint kihasználhatása is igen mérsékeltnak mondható; a terület többi részén (és pedig XVIII—XXI táblákon) az át-

alakítás idejében leélt takarmányos baltaczim állott; a többi részek pedig (XXII—XXIX tábla) már régebben parlagon hagyott szántóföldek voltak, s mint ilyenek vétettek újra eke alá. A táblák környezetét természetes, de kissé elvadult jellegű füvelők képezik.

A kísérleti tér az 1872-ik év késő őszen kiméretvén s kihalattatván, már ugyanezen alkalommal a régebbi használat alatti táblái (I—XXII) táblánként 100 mázsa rendes istálló trágyával átrágyáztattak s megszántattak.

A többi részek az 1873. év tavaszán törtettek fel s kísérleti czélokra még csak átrágyáztatásuk után leendenek kijelölve.

A termelési kísérletek az 1873. év tavaszán vették kezdetüket következő növényekkel s következő czélokból.

I. Árpa csoport I—II táblán. Fajta, vetésmód és sorművelés tekintetéből. Vettett két soros és hatsoros hazai erd. mezőségi eredetű árpa. A két soros vettett 1 táblán sorba 4 $\frac{1}{2}$ " távolra, 2 táblán 9" távolra, egyik ezek közül sorközi műveletre, másik a nélkül hagyatván. — A hatsoros szórva vettett. Általános eredmény kedvező; ámbar ugy a tavaszi nagy és hosszantartó szárazság, valamint az erre következő bő esőzések a normalis fejlődést gátolták, az érő termésben pedig az ezen vidéken kalamitásként pusztító verebek igen sok kárt tettek. A sorművelés a kezdetben uralgott nagy szárazság, a föld keménysége, s a későbbi esőzések alatt a növényzett gyors felemelkedése miatt kivihető nem volt. Növénybetegségek közül a porüszög és rozsda kis mértékben mutatkozott. A mag fejlődés szép, az érés e vidékhez képest kissé korai.

II. Zab csoport. Fajta és terméseredmény különbség feltüntetése tekintetéből vettett. Vetésre használtatott kamcsatkai, már itt is több ízben termett zab, és kanadai zab, mely a földm. ministerium által szereztetett bé és küldetett. A kanadai zab (V és VI) táblán kezdettől fogva már erőteljes tenyészetet mutatott, a sikerült termés pedig mind mennyi, mind minőségileg igen kielégítő eredményt adott. A tábláknak tavasszal rögtösen kiesett szántása nem volt kedvező előkészületnek tekinthető e zab számára (mért a vetés is sűrűbben tétetett), — mégis látszott már korán, hogy e hegyi fekvésben, s e némileg hideg természetű talajon alkalmas tenyészhelyet talált. Tenyészete erőteljesen indult meg, szalmája nádszerűlön (s így kevésbé értékes) s öles nagyságot ért el. Legkiválóbb tulajdonául a magnak nagyteljességét és

súlyát lehet kiemelni. A magvak duzzadtak, az árpához hasonlóak, lisztgazdagok, súlyuk szokatlan magas, a mennyiben 1 b. mérő sulya egyszerű rostálás után 62 fontnak mutatkozik. (Az eredeti vetőmag sulya 56 font volt). A termés mennyisége szintén teljesen kielégítő, esvén 1st cat. hold után 34 b. mérő, mihez még a jelen esetben a madarak által okozott tetemes kárt is hozzá kell tudnunk. Nem kevésbé nevezetes előnyül tűnik föl e zabnak korai érése is, melyszerint az itteni közönséges zabokat érésben hetekkel, közvetlen szomszédos társát a kamcsatkait is 10 nappal megelőzte. Erős bokrosodása miatt kevesebb vetőmag is kell belőle a szokotnál. Betegségek közül a porüszög szorványosan fordult elő benne, rozsdáig igen kevésbé bántotta.

Eme jó tulajdonai miatt e zabfajta a tenyésztésre igen érdemesnek mutatkozik, s ezért a nyert termésnek felét, 8° b. mérőt a jövő vetésre fenntartván, másik felét a gazdaközönség számára eladás útján hozzáférhetővé tettem, közölvén az „Erd. gazdában”; a hirdetett készlet csakhamar leis foglaltatott.

A kamcsatkai zab bő termése által tünt ki, s szemben a közönséges zabbal tenyésztésre érdemesnek igazolta magát. A porüszög azonban jelentékeny mértékben meglepte.

III. A len különösen a számára szükséges talajművelet s a nyers anyag kezelésének kitüntetése céljából vettett (VII. T.) A vetésre felhasznált mag rigai; de szerfelett hibás és szemetes volt. (Előpróbán 50 magból kikelt 5). — Az eredmény ezekután mennyiségileg a szártermésben csekély lett, s a szál a ritka állás miatt vastag. A szál hosszúság növekvését az uralgott nagy meleg és szárazság akadályozta. — Mag nyeretett utána 1. b. mérő.

IV. Fehér büköny fajtasajátság bemutatása és magnyerés céljából vetetett. (IX. T.) A termés eredmény a magban a nagy maghibáság folyán nem lön kielégítő. Magtermése 1st b. mérő.

(Folytatása következik.)

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

III. Németország.

Németország a természetett fonalnövények képviselőiként a lent és kendert hozta a kiállításra s azokat

nyers állapotukban, valamint a szár nyeresénél megkülönböztethető fokozatoknak megfelelőleg rendezve mutatta be.

A fonalnövények kiállításaiaként jobbára az egyes német államok gazdasági egyesületei termelők és gyárosok említhetők. A kiállítók között tulnyomó azok száma, kik csak lent állítottak ki, s alárendelt azoké, kik a len mellett a kendert is bemutatták.

Csak lent állítottak ki a lentermesztés emelésére célzó német egyesület, Szilézia, a Keleti porosz tartomány, Szászország, a balti és schleswig-holsteini gazdasági egyesületek, Bajorország központi gazdasági egyesülete, Lehmann, Watzdorf birtokosok, Schrader és Flagge braunschweigi és Buchlers düxeni lenfonó gyárai.

Lent és kendert állítottak ki a württembergi, bádeni, hesseni és rajnai tartományi gazdasági egyesületek, Hannover, Wiesbaden, Elsas Lothringen és Loeb Izsák mannheimi kereskedő.

A kisebb jelentőséggel bíró kiállításoktól egészen eltekintvén és a főntebb elősoroltak közül is csak a nevezetesebbeket választván ki, ezekre vonatkozólag a következőket lehetne megjegyezni.

Szilesia lenkiállítása a egyike volt a leggazdagabbaknak és benne különösen Rosen Bürgsdorf, Paulsdorf, Bodzanowitz, Bodland, Gwodzian, Dammér és Klein Lassowitz uradalmak terményei tüntek szembe.

A lennövények úgy szólván általában a 3' magasságot megközelítették.

Rosen vízben és harmaton áztatott lennek gerebenezett szálaikat mutatta.

Gwodzian az izzasztó áztatás és géptörés útján nyert fonadék rostot állította ki, melynek nagy nyalábai szép fényükkel előnyösen tüntek fel.

Dammer jelentékeny hosszal bíró fonadék rostjai szintén igen szép fényt mutattak.

Klein Lassowitz rövidebb csak 2¹/₂' hosszú lennövényeiből nyert fonadék rost, világosabb és sötétebb szín mellett csak mérsékelt fényvel bírt.

A Keleti porosz tartomány lenkiállításában kiválóan Grunowsky tilsiti és Bohm Nenhof-Kaukcheni birtokosok és a heilsbergi gazdasági egyesület járultak.

Grunowsky a litváni lent nyers és harmaton áztatott állapotában mutatta be.

A heilsbergi gazdasági egyesület jobbára kisebb birtokosai pedig a vidékbeli gerebenezett fonadékrostot állították ki, mely a szilésiaiainál gyengébb fényű.

A balti gazdasági egyesület a lent feldolgoztatása különböző fokozataiban igen érdekesen állította össze.

Bajorország gazdasági egyesülete részéről kiállított lennövény nyalábok, az ország eltérő talajviszonyainak megfelelőleg igen különböző minőséget mutattak és magasságuk 1¹/₂' és 4' közt változott.

Watzdorf schönfeldi birtokos szilésziából, a lennövényt nyers és harmaton áztatott állapotá-

ban, a fonadékrostot pedig törve és gerebenezve mutatta be. A lennövény 3 $\frac{1}{2}$ ' magassága mellett a fonadékrost sötét szürke színnel és mérsékelt fénnel bírt.

Schrader és Flaggeb aunschweigi és Schoder Mevisson, et Buchlers düxeni lenfonógyárak részéről rendezett gyűjteményes kiállítások, különösen a len gyári feldolgozásánál megkülönböztethető fokozatok szembetűntetését igen tanulságos módon eszközölték.

A württembergi gazdasági egyesület a lent és kendert azon állapotában állította ki, a melyben a termő földről letakarították. A nyers len és kender nyalábokba kötve a termőhely nevét, magaslati fekvését és földtani viszonyait jellemző feliratokkal volt állítva. Mind a len, mind a kender fonadék rostja megtörve és gerebenezve állított ki. A len fonadékrostja szürke szín és némű csekély fény mellett hosszú s igen szép tiszta minőséget mutatott, míg a kender fonadékrostja csak mintegy nagyjából simitott volt.

A badeni gazdasági egyesület 2—4 magas lent és 6—8' magas igen szép kendernövényeket állított ki. A törve és gerebenezve bemutatott kender fonadékrostot igen szép fehér színével tűnt fel és többen, mint Behrle és Herrell elismerésben is részesültek.

A rajna tartományi gazdasági egyesület ugyan kiválóan a lent, de a mellett kendert is állított ki és ezek mindenikét nemcsak nyers, hanem feldolgozási fokozataik állapotában is feltűntette. A fonadékrostot általában nagyobb hosszúság, de sötétebb szín és mérsékelt fény jellemezte. A kiállított termények jelzése példás részletességgel történt, miután a szám és termény nevén kívül termesztő neve és lakhelye, termelési hely fekvése, magaslati, földtani és talajviszonyai, a talajosztály és érték, vételár, valamint az átlagtermés és vetésforgó egyiránt figyelemre méltattak.

Az érintett jegyzésekből kitűnt, hogy a len előnövénye rendszeren a zab és hogy oly talajon, melynek vételára hectáronként (1 hectare—1 cat. hold és 1179 □ öl) 1000—1200 tallér (a 1 f. 50 kr. ezüstben) a tisztára simitott lenrost termése 1000—1100 kilóra (20—22 mázsára tehető).

IV. Olaszország, Franciaország, Spanyolország és Portugal.

Olaszország fonálnövényei közül első helyen a kendert kell említeni, csak ez után következik a len. A kedvezőbb éghajlati viszonyok folytán azonban még egy harmadik fonálnövényt, a gyapotot is figyelemre kell méltatnunk.

A kendert és lent úgy a mint az a termelés színhelyéről letakarították, nyalábba kötve az olasz szalmás gabonaneműek és hüvelyesek kíséretében leginkább Olaszország különböző gazdasági egyesületei állították ki.

A megtört, gerebenezett és teljesen elkészített kenderfonadék rostot pedig az elkészítésnél felmerülő fokozatok szabatos kitűntetésével kiállították: Bolognából: a bo-

lognai Filature canape, Facchini Antal és társa, Facchini Cesare, Facchini Péter és Galleroni Falzoni. Ravennából: Giacomina Tozzi és Udineből: Angeli Ferencz és Angeli testvérek.

A kender igen jól volt képviselve. A nyers növények 8—10' ot meghaladó feltűnő magasságnál, csaknem ujjnyi vastagok voltak. A kikészített fonadékrostot pedig jelentékeny hossza mellett, finom, csaknem fehér és igen szép fényű is volt.

A len egészben véve a kenderrel szemben csak alárendelt szerepet játszott. A kiállított lennövények hossza 2—3' között változott.

A gyapot Olaszország délibb, melegebb vidékeiből, különösen pedig a salernói és syracusai gazdasági egyesületek részéről állított ki jelentékenyebb gyűjteményekben, melyekben a termesztett gyapotnak nemcsak nyers terménye, hanem az abból nyert fonadék szál és a gyapot magja is bemutatott.

Franciaországból a len és a kender is csak mint nyers termény állított ki.

Lent a Pensionnat des frères des écoles chrétiennes Champagneból, Pilat Brebiéresből (Pas de Calais) és Legrand Simon Berséeből (Nord); kendert pedig épen csak az utóbb nevezett küldöttek a kiállításra.

Mind a len, mind pedig a kender nyalábba kötve, a szalmás termények között mutattattak be.

A len 2—3' hosszúság között változott, legrövidebb a champagnei; legszebb a brebiéresi rigai magból származott volt. — Utóbbinál a hectareonkénti termés 7500 kilóra tétetett (egy holdra mintegy 85 mázsa.)

A kender 9' magas növést mutatott.

Spanyolországból a fonálnövények között a kender jobban, a len pedig csak igen gyengén voltak képviselve.

A kender és len kiállítása csak néhány termelő birtokos részéről történt.

A kender, mint a jobban képviselt fonálnövény, nyers állapotában és feldolgozását jellemző minőségében mutattattak be. A nyers kender közel 9'-nyi jelentékeny hosszúsággal, a kikészített fonadékrostot pedig igen szép fehér színnel és jeles fénnel bírt.

Portugal mezőgazdasági terményeinek gyűjteményes kiállításában a fonálnövények közül megfelelőbben a len, hiányosabban a kender voltak kiállítva.

A lennövény nyalábok alig bírtak 2' magassággal. A fonadék rost minőségét feltűntető összeállítás azonban, annak előnyére kellő részletességgel volt rendezve.

V. Belgium, Hollandia, Dán- és Svédország.

Belgium belügyministeriuma az általa rendezett mezőgazdasági terménykiállításban a lenről és kenderről sem feledkezett meg és azokat nemcsak mint nyers terményeket mutatta be, hanem a megtört és gerebenezés által kikészített len és kender fonadék rostot, valamint a

Belgiumban az érintett munkáknál használt kézi eszközöket is kiállította.

A kender és len egyaránt jelentékeny magasság, illetőleg hosszúság által tűntek ki. A fonadékrost a kendernél szürkés, a lennél csaknem fehér színnel bírt.

A len gyorsabb áztatása s törése szempontjából figyelmet érdemelt Lagae-Crombet Pálnak kiállítása. Nevezett Lagae-Crombet ugyanis a len törését szabályozható mozgású hengerek között eszközi s kiállításában a 2½—4' magas lennövény nyalábokat és a megtört és gerebenezett fonadékrostot mutatta be.

Hollandia fonalnövényeiként a kender és len voltak kiállítva.

A kiállítók sorából említést érdemelnek a lenipar fejlesztését célzó németalföldi társulat, Gramsberg Pál és társa Rotterdamból, Posthuma és Gorter-Dokkumból (Friesland) és Hoopster P. Dokkumból

A len és kender is mint nyers növény és mint gerebenezett kikészített fonadékrost mutattatott be úgy a mint az ország különböző termelési vidékeiben előállítatik.

Mind a len, mind pedig a kender fonadékrost színe szürke és fehér között változik s általában a hollandi szürkébb, a frieslandi pedig fehérebb volt.

Dániából Orlow Andersen fredenkoborgi gyáros 46 gyári munkás által termesztett lenből nyert gerebenezett fonadék rostot állított ki. Az egy-egy nyalábot tevő minták egy 3' magas s körülbelül 6' hosszú táblázatban tanulságos képet alkotva állítottak össze. A kikészített lenfonadék rost színe fehér és világos szürkés közti változatokat mutatott.

Svédországból mindössze is csak két rövid, szürke, de finom tapintású lennyalábot báró Akerhjelin küldött a kiállításra.

(Folytatása következik.)

T Á R S A L G Ó.

É r t e s í t é s.

Az országos magyar gazdasági egyesület a nmlgu földmivelés- ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium intézkedése folytán Kenessey Kálmán: „A buza vetőmag nemesítéséről” szóló művét 60 példányban azon felhívással küldötte meg, hogy az erdélyi gazd. egyletünk t. tagjai között kiosztassék és a t. gazdaközönség a magnemesítés fontos miveletének megkísérlésére ez által is serkentessék.

Felkérem ennél fogva egyletünk azon t. tagjait, kik az ügy iránt érdeklődve e jeles munkát birni óhajtják, sziveskedjenek e tekintetben mielőbb rendelkezni.

Kolozsvárt, 1874. juliushó 13-án.

Elnöki megbízásból:

Gamauf Vilmos

egyleti titkár.

É r t e s í t é s

A kolozs-monostori magyar királyi gazdasági tanintézetben folyó év augusztus havában ismét több ifju gazda fogja végezni a tanfolyamot; felhivom tehát ezennel mindazon t. cz. birtokos és bérlő, továbbá jószág-igazgató és kezelő urakat, a kiknek ily ifjakra birtokaikban szükségük van, hogy e részben hozzám fordulni sziveskedjenek. Mintán pedig a mult évben többen már akkor tudakozódtak ily ifjak után, midőn a rendelkezésre állottak mind elhelyezve voltak, kérem az e részbeni megkereséseket, lehetőleg julius hó végéig kezemhez juttatni.

Kolozs-monostor, 1874. juliushó 15-én.

Lakner József,
igazgató.

Pályázati hirdetés.

A kolozs-monostori magyar királyi gazdasági tanintézetnél folyó év November 1-ével betöltendő 12 állami

alapítványi és 8 intézeti szabadhelyre ezennel pályázat nyittatik.

Az állami alapítványi helyekért csakis az erdélyi s kapcsolt részekben, az intézeti szabadhelyekért ellenben a magyar korona országai bármelyikében született ifjak pályázhatnak.

Felvételi feltételek: legalább 17 éves kor, 6 gymnasium vagy 4-reál iskolai osztálynak kitünő sikerrel lett bevégezése, munkára képes egészséges testalkat s jó erkölcsű magaviselet. — Az állami alapítványi helyekért folyamodók, folyamodványaikat iskolai és szegénységi bizonyítvány, az intézeti szabadhelyekért folyamodók viszont iskolai és szülők vagyoni állásáról szóló bizonyítvánnyal kötelesek ellátni, valamint a szülők vagy gyámok abbeli nyilatkozatával, hogy az élelmezési pénzt pontosan fizetni képesek.

Az állami alapítványi helyekre befogadott ifjak teljes ellátás t. i. élelmezés, lakás, fűtés, világítás, ágyi ruhák és törölközők mosatása és végre tandij mentességben részesülnek; a szabad helyesek pedig oly összegnek havi előleges részletekben való pontos lefizetése mellett, mint a mennyit az állam az alapítványosok élelmezéséért fizet, ugyan ily ellátást nyernek.

A folyamodások folyó év aug. 5-ig a kolozs-monostori magyar királyi gazdasági tanintézet igazgatóságához nyújtandók be.

Kolozs-monostor 1874. julius hó 15-én.

Az igazgatóság.

Sz. 23—1874

ltb. eln.

H i r d e t é s.

A folyó 1874-ik évben megtartandó ménkisorolások a Nagyméltóságú földmivelés- ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumnak folyó évi julius hó 2-án 11616 sz. a. kelt rendelete folytán a különböző állami méntélepeknél — következő rendben fognak eszközöltetni u. m.

- 1.) a déési méntelepnél szeptember 5-én délelőtt,
- 2.) a rettegi méntelepnél szeptember 5-én délután.
- 3.) a homoródi méntelepnél szeptember 8-án.

Felhivom ennél fogva mindazon érdekelteket, kik ezen kisorolásokon méneket venni óhajtanak, a fennirt és kittűzött időben a helyszinén megjelenni sziveskedjenek.

Szamosujvárt 1874. július hó 13-án.

Az erdélyi központi lótenyésztési
bizottság elnöke

E. Bánfi Dániel.

Tudósítások a termények állásáról.

II. (junius vége és július eleje 1874.)

Abaujmegye. Termények állása általában jó. — Az őszi vetések ritkásak ugyan, $\frac{1}{10}$ kiesett, de a szem jól fejlődik, és jó közép termésre lehet kilátás. Tavasz gabona középnel jobb. Kapások után is közép termés várható. Réteken kevés termés. Szőlő közép mennyiségű és minőségű szüretet ígér. Munkás kéz hiány nem érezhető.

Árvamegye. Jó közép aratási átlag váratik.

Bereg megye. Őszi vetések későn történtek, szárazság miatt szenvedtek, a tavasszal nagyban javultak. — Buza 4—6 magot ad. Rozs jobb a buzánál. Repce kifagyott. Tavaszok jók. Árpa igen jó. Zab jó közép termést ígér. Tengeri igen jó, — köles is, miből sok vettetett. — Takarmányból jó közép termés. Szőlő- és gyümölcsből csekély jövedelem várható. Munkabérek nem magasak.

Bars megye. Őszi buza a jól mivelt ugarokban igen szép, a többi földön közép, — cat: holdra 14—15 mérő várható a tapolcsáni járásban. Rozs tavasz fagy által szenvedett, 9—10 mérő várható. Tavasz buza későn kapott esőt, 8 mérőt adhat. Árpából jó közép termés várható circa 18—20 mérő. Zab rövid szalmájú, de a szem jó és 24—28 mérőt fog adni. Tengeri igen szép. Takarmány kevés, a réti széna eliszapoltatott. Munkás kéz hiány a fejlettebb gazdálkodási birtokoknál érezhető.

Gömör megye. Őszi buza és rozs közép, a rozsnői járásban jó. Árpa jó. Zab jó. Burgonya jó. Mesterséges takarmány jó, bár kevesebb az előbbi évek termésénél. Lóher itt-ott kifagyott. Réti széna közép termést ad. Munkás kéz elegendő.

Hont megye. Őszi buza szalmában kicsi, de szemben jó közép termést ígér. Keszihvin tájékán közepesen aluli. Rozs ritkás, közepesen aluli. Árpából a fagy folytán csak közép termés. Ujfalu vidékén jobb. Zab jó. Burgonya jó. Tengeri közép. Rétek fél termést adnak. Luczerna szenvedett a fagy által. Bükköny jó. Takarmány általában csekély termést. Munkáskéz elegendő.

Liptó megye. Buza, Rozs jó közép termés. Árpa és zab jó termés. Burgonya jó. Hüvelyesek jó közép termés. Káposzta, takarmány gyenge közepszerű. Gyümölcs kevés. Munkás olcsó.

Pozsony megye. Az őszi vetések nagyon szépek, a tavaszok jó közép termést ígérnek. Munkás kéz hiányzik.

Szabolcs megye. Jó közép termés váratik, ugyan az őszi mint a tavaszok vetések szépek. Munkás kéz olcsó.

Trencsén megye. Buza jó közép termés. Rozs gyenge közép termés. Árpa, zab közép. Kukoricza, hüvelyesek, takarmány jó. Munkás kéz olcsó. Burgonya jó. Káposzta közepes. Gyümölcs kevés.

Turóc megyében közép termést várnak. — A burgonya szépen áll, — munkás kézben hiány nincs — napszám férfi 40—80 kr. — nő 20—30 kr.

Szepes megyében jó aratást reménylenek. — Az őszi vetésekben a fagy meglehetősen kárt okozott, de a kedvező időjárás folytán igen megjavultak. Néhány helyt ajég pusztított. — A tavaszok: árpa, zab szépen áll, valamint a burgonya is, — kevesebb kedvezően állanak a rétek. Munkáskézben hiány nincs, bár a cholera sok áldozatot ragadott el, — mert a vasgyárak kevesebb embert foglalkoztatnak, s vasuti építkezés nincs.

Tornamegyében közepszerűen jobb termést várnak, bár a fagy és a nagy szelek sok kárt okoztak, s némely gazdaságban vetőmag hiányában vetetlen föld maradt. — Széna kevés termést, burgonya szépen áll, a szőlők fagy által szenvedtek. — Munkás kézben hiány nincs. — A tornai uradalomban kaszás napszám 50—70 kr. — gyűjtő 24—40 kr. kapás 30—45 kr. szőlőben 40—50 kr. sok helyt pálinka is.

Ungvármegye. Ősziekben gyenge közép termés, tavaszokban jó közép termés váratik, takarmányok közepszerűek, munkás kéz drága.

Zólyommegyében közép termésre van kilátás, különösen szépen diszlik a burgonya, mely azon vidék szegény néposztályának fő élelmi czikke. — Munkáskéz hiányáról panasz nem merül fel.

Erdélyi részek.

Belső szolnok megye. Őszi buza kötöttebb földekben jó közép; laza földben a vetőmag alig jön ki. Rozs kötött talajban kitünő. Tengeri nagyon szép. Árpa, zab elég szépek. Szőlők jól mutatkoznak. Időjárás igen jó; házi állatok egészségesek.

Felső fehérmegye egész területén jók az őszi vetések, több helyen kitünők. A tavaszok kalászosok általában sikerültek. Kukoriczák a koraiakat kivéve igen szépek. Széna bőven van. Szőlő elfagyott, a mi megmaradt gazdagon terem. Gyümölcsből csak alma van elég. Méhek igen jók. Napszámában nincs hiány 40—70 kr. közt változik.

Hunyad megye. Jó aratás várható; Rétek jó szénát adnak, de a termés közepszerű. Kukoricza jó termést ígér. Szőlő a közép termést megközelíteni fogja.

Kolozsmegye. Őszi buza jó. Rozs igen jó. Árpa, zab jó. Kukoricza jó. Munkásban nincs hiány.

Küküllő megye. Őszi jó aratást ígérnek. Árpa, zab jók. Kukoricza közép. Széna elég lesz. Szőlők hosszú ős mellett jó bort ígérnek. Munkás kéz jelenleg elég, aratás idejére azonban annak hiánya előre látható.

Tordamegye. Őszi buzából közép termés várható. Tavasz buza igen szép. Rozs jó közép termés.

iger. Árpa őszi kiveszett; tavaszi jó. Zab jó. Kukoricza általában jó. Burgonya jó. Rétek kitűnő és sok szénát adtak, azonban a hegyi kaszálók, melyek a takarmány zömét szolgáltatják igen keveset szolgáltatottak s ezért a télen takarmány szükség lesz. Szőlő igen gyenge. Gyümölcs kevés. Napszám olcsó.

K ő h a l o m s z é k. Megközelítőleg jó termés várható, úgy az őszi mint a tavaszi terményekből. Munkás elég; a lakosság ez évben sok nyomorúságot szenved, és kénytelen volt földjét vagy zálogba, vagy eladni. Az idei termés ez állapoton némileg segíteni ígérkezik.

N a g y S i n k s z é k. Őszi buza közép. Rozs jó közép. Tengeri közép. Kapás növények meglehetősen jók. Kender igen szép. Széna igen jó. Szőlők sokat szenvedtek. A marha állomány némely vidéken a vész által igen megfogyott. Munkabér nem igen magas.

S z e b e n s z é k. Átalában jó közép termés mutatkozik. Ősziék néhol igen jók, másutt kevesebbet ígérnek. Tavasziaik jó termésre adnak reményt. Szénatermés jó. Munkabér 50 kr. és 1 frt 20 kr. közt változik.

B e s z t e r c z e v i d é k é n jó közép termő év mutatkozik, s mindenféle termés szép reményeket nyújt.

H á r o m s z é k. Az összes termények reményen felül jól állanak. Ősziék jó közép termést ígérnek. Tavasziaiknál szintén jó kilátások vannak. Burgonya szép, Széna termés általában kielégítő. Munkás közben érezhető hiány nincs.

A r a n y o s s z é k. A gazdasági állapotok türethetők. Őszi vetések jó közepesek. Tavasziaik kielégítőek. Szőlő alig van. Átalában jó közepes aratásra van kilátás.

M a r o s s z é k. Tiszta buza teljesen kielégítő. Rozs

dusan termett; — minőség tökéletes. Árpa és Zab szépen fejlődött. Törökbuza jó közép termést ígér. Szőlőben a megmaradt tőkék dusan fejlődtek. Takarmány elég. Munka erő minden ágánál bőven van.

S z e r d a h e l y s z é k. Aratási kilátások elég jók. Buza igen jó; kukoricza szép reményt nyújt. Szőlők fagytól nem szenvedtek és dusan termenek. Zab és len a bőlhaktól sokat szenvedtek, s közép termést adnak.

A földmívelési m. k. ministerium.

EGYVELEG.

* Ajánkozás. Egy fiatal gazda, ki a kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézetet jó sikerrel végezte, kivált a szőlőmívelés és gyümölcs tenyésztés terén alapos ismeretekkel bír és kinek megbízhatóságáról szerkesztőségünk teljes felelőséget vállal — szerény igények mellett szakmájához illő alkalmazást keres. Bővebb felvilágosításokat szóval vagy levélben e lap szerkesztősége fog szolgálni.

— Faosy és Friek es. kir. udvari könyvkereskedése Bécsben, a brémai gazdasági kiállításon gazdasági és erdészeti tartalmu jeles könyvkiadványaiért a nagy oklevelet nyerte el.

* Nemzetközi gabnavásár fog tartatni folyó évi augusztushó 12- és 13-án Bécsben. A rendező bizottság Ausztria, Magyarország, Németország, Franciaország, Belgium, Németalföld sat. hirneves gabnakereskedőiből áll; a tanácskozások főtárgyát Európa idei aratási eredményei fogják képezni.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

H i r d e t é s e k.

334 sz.
1874.

(22) (1-3)

Hirdetés.

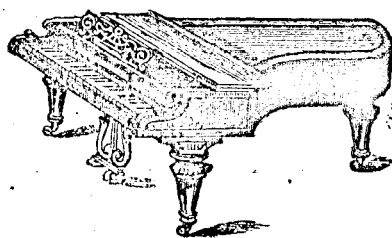
A nagyenyedi ev. ref. főtanodának diódi s hozzátartozó tövisi és paczalkai 140 holdnyi szántó-, kaszáló- s szőlőből álló birtoka 1874. évi szeptember 29-ik napjától kezdve, három egymásután következő évre haszonbérbe, Diódon a tanoda házában, f. év szeptember hó 12-kén d. e. 10 órakor, nyilvános árverési uton, a legtöbbet ígérőnek ki fog adatni. Bérleni kívánók 50 frt bánatpénzt tartoznak letenni. Az irt napig, bánatpénzzel terhelt zárt ajánlatok (Offert) is elfogadtatnak. A részletes feltételek alulírt-nál megtekinthetők.

Nagy-Enyed, 1874. július 3.

BOGDÁN LAJOS,
g. gondnok.

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavitó
intézet

Kolozsvárt.

a távirtdai hivatalal szemben

Arjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(4—26)

Jelzálog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — dacára a jelenlegi zilált pénzügyi viszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynökiroda

Kolozsvárt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta után, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 29-52

TARTALOM: A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet kísérlettelken eszközölt termelési kísérletek az 1873-ik évben. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításán. (Folytatás.) — Társalgó. — Értesítés. — Értesítés. — Pályázati hirdetés. — Hirdetés. — Tudósítások a termények állásáról. — Egyveleg. — Piaci árak. — Hirdetések.

(3.)

FELHIVÁS JÉGBIZTOSÍTÁSRA.

(14-26.)

A jégbiztosítási idény beálltával van szerencsénk a t. gazdaközönség tudomására hozni, hogy társaságunk az idény minden mezei termény: mint takarmányfüvek, kukoriceza, minden gabna nemek, olajos növények, szőlő és dohány

jégverés általi elkarosodása ellen biztosítást eszközöl.

A díjazás lehető olcsóra van szabva s megtekinthető úgy a központon, mint minden ügynökségnél, hol a módozatok iránt is tájékozás nyújtatik.

Biztosítások fogadtatnak el, aratás és betakarítás után fizetendő váltókra is.

Egész községek, mint eddig, az idény is külön kedvezményben részesülnek.

Kárait a „Victoria” mint tudva van, minden haladék nélkül, méltányosan rendezi és fizeti.

A „Victoria” évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti s e czímen már összesen

mégy milliót

haladó összeget juttatott vissza a közönség kezébe.

A gazda közönség tisztelettel hivatik fel tehát, jégbiztosítási ajánlatát egyenesen a „Victoria” ügyvékeihez adni be.

Kolozsvárt, 1874. június 1-én.

A „Victoria” biztosító társaság Kolozsvárt.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zah	török- buza	széna	szalma	bécsi öl tüzifa	marha hus
Á r a k r a j e z s á r o k b a n										
Kolozsvár	julius 16	760—770	450—470	430—440	180—200	400—420	130	80	1000	21
Nagy-Várad	julius 7	620—650	450—520	350—420	210—250	380—420	150	100	850	24
Maros-Vásárhely	julius 9	550—640	440—460	430—450	135—170	—	200—210	120—140	1100	20
Károly-Fehérvár	juli. 11	580—600	456—475	385—400	180—200	—	210—230	140—190	1100	20
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	180—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	ápril. 28	670—759	599	461—477	163—170	363	—	—	—	20
Beszterce	julius 7	580—600	480	440	170	—	100—140	130—180	750	16
Nagy-Enyed	julius 9	563—600	500—525	413—450	188—210	—	240—250	55—65	1100	16
Szamosujvár	julius. 13	600—680	500—520	420—460	190—200	—	200	50	1200	18
Deés	julius. 14	620—660	560—600	400—440	166—170	—	130—140	—	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 73 frt 50 kr. Ezüst árkelet 106.00

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3853 darab hizó ökör. A forgalom gyenge; árak: magyar 29½—31 frt. német hizó ökör 31—32 frt. a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvárt